

Писмо/харта за подкрепа на въвеждането и прилагането на КИС в селските райони в
България

1. Концепцията за интелигентни селища (smart villages) (КИС) е подход за интегрирано териториално развитие, определен като такъв в Регламент (ЕС) 2021/1060 и насърчаван за прилагане в селските райони от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) 2021/2115 от 2 декември 2021 година за стратегически планове по ОСП, както и от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1058 от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд (виж Приложението). КИС също така е в синхрон с Дългосрочна визия за селските райони в ЕС до 2040 г.
2. КИС в селски райони е подход за местно развитие в селските райони, който характеризира динамиката и посоките на тяхното развитие в контекста на предизвикателствата пред тях в настоящия момент. Тя предполага развитие на екосистема, състояща се от различни елементи за подобряване на качеството на общностния живот и селската среда, в която участват различни заинтересовани страни като държавни и публични институции, бизнес организации, научни среди и представители на селските общности.
  - a. Като такъв подход тя е иновация на подхода за устойчиво планиране на ниво село, който насърчава основаното на знанието развитие чрез непрекъснатото изучаване на човешките ресурси като интегративна част от развитието на ресурсите на селото, особено в насърчаването на развитието на селските райони като част от регионалната система в контекста на националната система за планиране на развитието.
  - b. Идеята за интелигентни селища е изградена около постигането на напредък в социално - икономическото развитие и осигуряване на подобрен поминък, увеличени доходи, човешка сигурност, и демократична ангажираност на основата на нововъзникващи технологии, включително и социални и цифрови такива.
  - c. Въпреки че това може да изглежда по-малко непосредствено уместно за селските райони в България, които срещат по сериозни предизвикателства пред себе си в сравнение със селските райони в останалата част на ЕС, въвеждането на нови технологии ще се окаже от решаващо значение както за тяхното оцеляване, така и за темпове на развитие сравними с тези извън България.
3. КИС се очаква да бъде прилаган в селските райони като цялостен подход на основата на стратегия (или концепция) за неговото приложение и/или като отделни, самостоятелни иновативни социални, технологични и/или цифрови решения, съответстващи на тази принципите на тази концепция.
4. Към момента КИС е нова и относително непозната сред основни заинтересовани от нейното прилагане страни в България. Въпреки това нейното въвеждане и прилагане на в селските райони в България би било полезно и е определено необходимо. Това би довело до добавяне на различна стойност и ефект към другите налични подходи за териториално развитие в селските региони. Нейното въвеждане се налага на основата на:
  - a. нивото на развитие на селските райони в България,
  - b. тенденциите в развитието на индустриалното развитие предполагащи трансформирането и адаптирането му към възникващите нови технологии и основно към прилагане и използване на цифрови такива

- c. нивото на адаптиране на България и в частност на селските райони към последното (измерени чрез индекса за ???, ака DESI)
  - d. новата мажорамка на ЕС и нейните очаквания и изисквания за приложения в селските райони в ЕС
5. КИС може да се прилага в селските райони в България основно в рамките на:
  - a. LEADER/BOMP чрез включване в СВOMP на:
    - i. концепции за интелигентно развитие в част от териториите, в които се прилагат тези стратегии или друга форма на интегриране в тези стратегии, водеща до планиране и/или
    - ii. прилагане на отделни интелигентни решения (включително в еднофондово и мултифондово финансирани стратегии)
  - b. СП на ОСП 2023 – 2027 (не само чрез ЛИДЕР/BOMP и сътрудничество, но и чрез другите видове интервенции в областта на развитието на селските райони, определени в чл.69 от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) 2021/2115)
  - c. Извън ОСП (например в рамките на ЕФРР и Кохезионния фонд)
6. За въвеждането и прилагането на КИС в селските райони в България би било полезно и е определено необходимо да се предприемат следните по нататъшни стъпки:
  - a. Да се проучи необходимостта от въвеждането на определение за ИС, както и критерии за използването на ИС, включително и въвеждане и установяване на стандартен превод на понятията, свързани с КИС
  - b. Запознаване с КИС на общини и МИГ/МИРГ в рамките на дейността на:
    - i. НСОРБ
    - ii. националните асоциации на МИГ-и
    - iii. НСМ
    - iv. читалища
  - c. Дискусия относно начините за подкрепа на КИС в следните формати (един или няколко от тях едновременно):
    - i. В рамките на комитета за мултифондово финансиране на BOMP
    - ii. В рамките на обособена ТРГ към МЗХГ, свързана с планирането и прилагането на СП за ОСП
    - iii. В рамките на обособена ТРГ, свързана с планирането и прилагането на СП за ОСП като част от дейността на НСМ
    - iv. Други форми на публични дискусии с участие на представители на заинтересовани от нейното прилагане страни
7. Като краен резултат да се формулира политики за въвеждането и прилагането на КИС в селските райони последвани от конкретни мерки за интегрирането ѝ в:
  - a. LEADER/BOMP чрез включване в СВOMP на:
    - i. концепции за интелигентно развитие в част от териториите, в които се прилагат тези стратегии или друга форма на интегриране в тези стратегии, водеща до планиране и/или
    - ii. прилагане на отделни интелигентни решения (включително в еднофондово и мултифондово финансирани стратегии)
  - b. СП на ОСП 2023 – 2027 (прилагане не само чрез ЛИДЕР/BOMP и сътрудничество, но и чрез други интервенции)
  - c. Извън ОСП (в рамките на ЕФРР и Кохезионния фонд поне чрез LEADER/BOMP)

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2021/1060 от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби

(30) За да се укрепи подходът за интегрирано териториално развитие, инвестициите под формата на териториални инструменти като интегрираните териториални инвестиции, воденото от общностите местно развитие, наречено LEADER, съгласно Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), или други териториални инструменти, които предоставят подкрепа за инициативи, разработени от държавите членки, следва да се основават на стратегиите за териториално и местно развитие. Същото следва да се прилага и за свързани инициативи като „Интелигентни селища“.

ГЛАВА II: Териториално развитие

Член 28: Интегрирано териториално развитие

Когато държава членка предоставя подкрепа за интегрираното териториално развитие, това се прави чрез стратегии за териториално или местно развитие в някоя от следните форми:

- а) интегрирани териториални инвестиции;
- б) водено от общностите местно развитие; или
- в) друг териториален инструмент за подкрепа на инициативи, разработени от държавата членка.

РЕГЛАМЕНТ(ЕС) 2021/2115 от 2 декември 2021 година за установяване на правила за подпомагане на стратегически планове по ОСП

(32) Тъй като много селски райони в Съюза са засегнати от структурни проблеми, като липса на привлекателни възможности за заетост, недостиг на умения, недостатъчни инвестиции в широколентови мрежи и свързаност, цифрови и други инфраструктури и основни услуги, както и отлив на млади хора, от основно значение е да се укрепи социално-икономическата структура на тези райони в съответствие с Декларацията от Корк 2.0 „По-добър живот в селските райони“, по-специално посредством ... и развитието на „интелигентни селища“ в селските райони на Европейския съюз, както и чрез принос за смекчаване на обезлюдяването.

...

(78) При предоставянето на подкрепа за инвестиции държавите членки следва да отделят специално внимание на междусекторната цел за модернизиране на селското стопанство и селските райони чрез стимулиране и споделяне на знания, иновации и цифровизация в селското стопанство и селските райони и насърчаване на по-широкото им използване. Подкрепата за инвестиции в инсталирането на цифрови технологии в селското и горското стопанство и селските райони, като например инвестиции в прецизно земеделие, интелигентни селища, предприятия в селските райони, както и инфраструктура за информационни и комуникационни технологии, следва да бъде включена в описанието в стратегическите планове по ОСП на приноса на тези планове към междусекторната цел.

...

(83) Подпомагането следва да позволи установяването и осъществяването на сътрудничество между поне две предприятия с оглед на постигането на целите на ОСП. Подпомагането следва да може да включва всички аспекти на това сътрудничество, например ... интелигентни селища, както и други форми на сътрудничество, считани за необходими за постигане на специфичните цели на ОСП.

...

(84) Важно е да се подкрепи подготовката на определен вид сътрудничество, по-специално за оперативните групи на ЕПИ, групите в рамките на LEADER и стратегиите за „Интелигентни селища“.

Интелигентните селища могат да се подпомагат чрез:

1. Държавите членки могат да предоставят подпомагане за сътрудничество при условията, установени в настоящия член, и както е уточнено допълнително в стратегическите им планове по ОСП за:

а) ...

б) ...

в) ...

г) ...

д) изготвяне и прилагане на стратегии за „интелигентни селища“, определени от държавите членки;

Показатели за резултатите

R.40 Интелигентен преход на икономиката в селските райони: [брой на подпомаганите стратегии за „интелигентни селища“](#)

[РЕГЛАМЕНТ \(ЕС\) 2021/1058 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 24 юни 2021 година относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд](#)

Член 3 Специфични цели за ЕФРР и Кохезионния фонд

д) Европа по близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на всички видове територии на местни инициативи (ЦП 5) чрез:

ii) насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, културата, природното наследство, устойчивия туризъм и сигурността, в райони, различни от градските райони.

Подкрепата по ЦП 5 на политиката се предоставя чрез стратегиите за териториално и местно развитие чрез формите, посочени в член 28, букви а), б) и в) от Регламент (ЕС) 2021/1060.

13) За да се използват възможностите на цифровата ера, ЕФРР следва да допринесе за развитието на приобщаващо цифрово общество, в което гражданите, научноизследователските организации, предприятията и публичните администрации се възползват пълноценно от възможностите, които предлага цифровизацията. Ефективното електронно управление на национално, регионално и местно равнище включва разработване на инструменти, както и преосмисляне на организацията и процесите с цел по-ефективно, по-лесно, по-бързо и по-евтино предоставяне на обществени услуги. [По-специално цифровите и телекомуникационните технологии следва да се използват за укрепване на традиционните мрежи и услуги в полза на местните общности чрез разработване на проекти като интелигентни градове и интелигентни села.](#)

47) За да се подобри устойчивостта на общностите в селските райони и техните икономически, социални и екологични условия, подкрепата от ЕФРР следва да се използва за разработване на проекти като интелигентни села, както е посочено в резолюцията на Европейския парламент от 3 октомври 2018 г. относно справяне със специфичните потребности на селските, планинските и отдалечените райони, [по-специално чрез разработване на нови възможности като децентрализирани услуги и енергийни решения, цифрови технологии и иновации.](#)